Etika práce školského psychológa

Doc. PhDr. Marta Valihorová, PhD., Katedra psychológie, Pedagogická fakulta Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica
Doc. PhDr. Eva Gajdošová, PhD., Katedra psychológie, Filozofická fakulta, Univerzita Komenského, Bratislava

Pri poskytovaní psychologických služieb žiakom, učiteľom, rodičom, výchovným poradcom, riaditeľom či iným pracovníkom, ktorí sa podieľajú na výchove a vzdelávaní, sa školský psychológ riadi **etickým kódexom práce psychológa**, ako aj etickým kódexom práce školského psychológa. *Etický kódex práce školského psychológa* vypracovala Asociácia školských psychológov, pričom vychádzala a riadila sa etickým kódexom školských psychológov v západoeurópskych krajinách a USA. Tieto upravila a prispôsobila potrebám našich škôl. Vychádzajúc z koncepcie práce školského psychológa v našich školských podmienkach, na základe skúseností z iných krajín, kde je školská psychológia dobre rozvinutá, pre prácu školského psychológa je dôležité zdôrazniť podľa E. Gajdošovej (1998) najmä tieto etické povinnosti, ktorými by sa mal každý školský psychológ na škole riadiť:

- dodržiava všeobecne platné ľudské práva a práva dieťaťa,
- chráni práva a dôstojnosť jedincov, ktorým poskytuje psychologické služby, teda žiakov, učiteľov, rodičov, atď.,
- uplatňuje len také prístupy vo svojej práci, ktoré odrážajú humanistický záujem a dôstojnosť a osobnú integritu jedincov,
- vyhýba sa všetkým aktivitám, ktoré porušujú alebo znižujú občianske a zákonné práva klientov,
- zabezpečuje psychologické služby na školách a školských zariadeniach všetkým klientom, ktorí to požadujú alebo ktorí tieto služby potrebujú bez ohľadu na ich rasu, národnosť, náboženskú príslušnosť, vek či handicap,
- zoznámi sa s filozofiou, cieľmi, organizáciou a metodológiou školy, na ktorej pracuje. Poznanie systému školy a jeho požiadaviek je základom, ktorý psychológovi umožňuje spolupodieľať sa na dosiahnutí spoločných cieľov,
- rešpektuje klientovo právo voľby dobrovoľného vstupu do vzťahu či účasti na psychologických službách,
- pracuje so žiakmi, učiteľmi a rodičmi žiakov nestranne bez ohľadu na ich fyzické, mentálne, emocionálne vlastnosti,
- informuje klienta o dôležitých aspektoch ich vzájomného vzťahu a o ďalšom využití informácií. Informuje ho o výsledkoch vyšetrenia a psychologických intervencií, zmenách programov, dôležitých plánovaných službách a iných relevantných informáciách.
- všetky údaje o osobných aspektoch jedinca považuje za prísne dôverné,
- informuje vedenie školy, učiteľov, rodičov o svojich zisteniach, je zodpovedný za poskytovanie takých informácií, ktoré zabezpečujú zrozumiteľnosť pre všetkých, dôraz kladie skôr na interpretáciu a odporúčania než na predkladanie výsledkov vyšetrenia,
- zodpovedný je za zachovanie dôvernosti informácií o klientoch alebo výsledkoch a vyšetreniach, v prípade, ak chce využiť tieto informácie v prednáškach alebo publikáciách, vopred si zabezpečí písomný súhlas klienta alebo vynechá všetky identifikujúce údaje,
- kooperuje a zabezpečuje koordináciu služieb s inými odborníkmi pri plnení svojich cieľov, rešpektuje oblasti svojej a ich kompetencií, spolupracuje s nimi pri uznaní multidisciplinárnej služby potrebnej pre psychologickú službu klientovi,
- spolupracuje s rodičmi pri práci s dieťaťom pri identifikácii problémov, hľadaní alternatív a stratégií riešení, konzultuje s nimi odporúčania a plány na pomoc dieťaťu pri zabezpečovaní psychického zdravia a osobnostného rozvoja,
- pri výbere a použití validných a reliabilných postupov, stratégií, metód a techník prihliada na vek, pohlavie, socioekonomický a etnický pôvod klientov,
- ak zistí, že klientov stav si vyžaduje služby mimo jeho kompetencie alebo pôsobnosti, alebo si vyžaduje pomoc a starostlivosť ďalšieho odborníka, odporúča ho inému kvalifikovanému odborníkovi.. Ide napr. o interdisciplinárnu spoluprácu s klinickým psychológom, špeciálnym pedagógom, sociálnym pracovníkom, pedopsychiatrom, právnikom, lekárom,
- udržiava si vysokú úroveň svojím objektívnym získavaním údajov a informácií nevyhnutných pre efektívnu prácu s klientmi. Na vytvorenie čo najobjektívnejšieho obrazu o klientov kombinuje pozorovanie, rozhovor, psychodiagnostické testy a ďalšie metódy.

Poznanie a rešpektovanie týchto noriem školskému psychológovi zaručuje jeho vysokú profesionalitu, dôveru u žiakov, učiteľov, rodičov, úspechy v práci a najmä napĺňanie jeho poslania pri humanizácii školy.